

Beslut

Datum 2026-03-30

Dnr 2025:12298

Sida **1 (22)**

*Rättelse av beslut enligt 36 §
förvaltningslagen (2017:900) den 30 mars
2026. /Sofia Granberg

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Västra skolan i Falu kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Västra skolan. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Västra skolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i ~~delar~~ flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge alla elever en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.
- Utforma en undervisning så att alla elever får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder och material för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 7 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen Dnr 2025:12 298 i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i ~~hög utsträckning~~ flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Av intervjuer med lärarna och elever framgår att en arbetsprocess ofta inleds med att lärarna visar för eleverna hur en slutprodukt kan se ut. I början av ett arbetsområde och på vissa lektioner går lärarna igenom olika steg av arbetsprocessen samt visar vad eleverna ska göra, vilka verktyg och vilken teknik de ska använda under processen. En lärare ger exempel på att eleverna skulle tillverka en låda och då visade läraren olika hantverkstekniker som eleverna kunde använda för att sätta ihop sin låda. I intervju berättar elever att de inom ramen för arbetsområdet får utveckla idéer om hur de vill göra sina föremål och välja design samt ta fram en egen skiss som sedan är utgångspunkten för arbetsprocessen, även om materialet är givet.

Lärarna ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärarna uppger i intervju att de har en dialog med eleverna om var de exempelvis befinner sig, vad nästa steg är och vilka möjligheter

som finns i den fortsatta arbetsprocessen. Elever beskriver att de löpande får stöd med olika tillvägagångssätt för att lösa uppgiften. Lärare uppger också att elever får lära sig att använda ersättningsmaterial vid behov. Till exempel prövade elever egna idéer på en ring av koppar med hjälp av lärarens stöd och återkoppling, för att sedan arbeta med ett finare material och göra en silverring som eleverna kunde bli helt nöjda med. Lärarna uppger att de visar och instruerar hur eleverna kan lösa olika problem självständigt. Det framgick även vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer i materialinriktningen textil då en elev behövde hjälp med sitt arbete. Läraren bad eleven att jämföra sin skiss med produkten och lät eleven fundera över eventuella skillnader. Läraren visade hur eleven kunde arbeta vidare med mer material för att nå önskat resultat och lät eleven behålla initiativet i arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling men arbetsformerna varierar endast delvis.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärarna uppger att eleverna får samma typ av uppgift men att de kan välja att utföra den på olika sätt. Lärare uppger att anpassningar ligger i planeringen av arbetsområdet så att elever ska kunna arbeta med samma typ av uppgift men ändå kunna välja att utföra uppgiften med olika svårighetsgrad. En lärare uppger att eleverna i årskurs 9 fått i uppgift att tillverka en barntröja och att de har fått välja på vilket sätt de ska dekorera tröjan, både utifrån egna preferenser och utifrån valbara tekniker som i sig utgör olika svårighetsgrad. Lärare uppger i intervju att elever som blir klara med en uppgift tidigt ges möjlighet att arbeta mer på samma produkt för att utveckla den eller påbörja en ny uppgift som finns på olika nivåer. Lärarna uppger i intervju att de har höga förväntningar på alla elever oavsett bakgrund eller könstillhörighet. Både elever och lärare uppger att lärarna förväntar sig att eleverna ska klara de uppgifter de får och att eleverna självständigt ska driva sina arbetsprocesser framåt. Vidare ger både lärare och elever uttryck för att lärarna uppmuntrar eleverna att prova olika uppgifter och tekniker samt att eleverna kan försöka göra en uppgift mer avancerad och komma med egna förslag.

Undervisningen varierar sällan så att eleverna i ämnet slöjd får möjlighet att arbeta tillsammans med andra elever för att dela erfarenheter och utveckla lärandet. Lärarna uppger att eleverna arbetar med uppgifter enskilt och att eleverna på eget initiativ kan hjälpa varandra. Ett exempel på det framkom i en av Skolinspektionens observationer då elever gav

varandra råd och inspiration under ett moment när gjutna betongfötter skulle färdigställas. I intervjuer berättar elever emellertid att de inte arbetar tillsammans i par eller i grupper i ämnet slöjd.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocessen och resultat tillsammans med lärare.

Lärare ställer frågor löpande till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. I intervjuer berättar elever och lärare att de gemensamt reflekterar i samband med att elever tar fram sin skiss och visar den för sin lärare. Likaså avslutas vanligtvis alla gemensamma arbetsområden med reflektion och utvärdering tillsammans med läraren skriftligt och muntligt. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer ställde lärare reflektionsfrågor löpande under pågående arbetsprocess, till exempel om elever har provat andra alternativ och om vilka verktyg som elever har använt samt bollar tillbaka frågor om vad läraren tycker om ett visst resultat till eleven att själv bedöma. Elever fick även svara på frågor som hur de tänkt när de valde motiv och om något kunde ha gjorts annorlunda och hur det i så fall hade påverkat resultatet. Lärare och elever berättar att eleverna skriver en utvärdering när produkten är klar och besvarar frågor om arbetsprocessen. Frågorna handlar bland annat om vad eleven kunde ha gjort bättre och hur eleven har löst eventuella problem som uppstått. Lärare i materialinriktningen textil uppger att eleverna löpande dokumenterar arbetsprocessen i en loggbok. Eleverna dokumenterar då sina val under arbetsprocessen i både bild och skrift för att se sin egen utveckling. I intervju berättar lärare i materialinriktningen trä och metall och elever att de använder loggboken mer sporadiskt och att tyngdpunkten ligger på utvärderingen efter ett arbetsområde.

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare

erfarenheter, språk och kunskaper.¹ Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.² Vidare ska läraren bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel. Därutöver ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att arbetsformerna utgörs av individuellt arbete och att elever främst arbetar tillsammans på egna initiativ. Genom att variera arbetsformer och låta eleverna arbeta såväl enskilt som i par och i grupp ges eleverna möjlighet till att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna varierar arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

³ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om materials påverkan på miljön, däremot får eleverna kunskaper om slöjdmeter som bidrar till hållbarhet.

Eleverna får endast till viss del fördjupa sina kunskaper om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Det framgår av såväl intervjuer med lärare och elever som dokument som har begärts in att eleverna i materialinriktningen textil har fått lära sig om olika materials egenskaper och hur framställningen av dessa påverkar miljön, bland annat bomull och ull. Lärare som undervisar i inriktningen uppger även att de har pratat om ämnen som hur modeindustrin påverkar miljön och begrepp som "fast fashion". Av intervjuer med lärare och elever framgår däremot att eleverna i undervisningen i materialinriktningen trä och metall har behandlat hållbarhet i en mer begränsad omfattning. Eleverna fick visserligen ta del av en kort film om hur aluminium framställs och återvinns under en av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde, men denna film efterföljdes inte av någon form av diskussion. En lärare uppger att det finns dåligt med pedagogiskt material gällande hållbarhet. Dessutom berättar elever att olika material inte främst tas upp ur ett miljöperspektiv utan snarare är generell information om olika material.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda

och håller länge. En lärare uppger att de i början av ett projekt går igenom den slöjdmotod eleverna ska använda och samtalar om hur produkten ska bli användbar och hålla i längden. Elever får då lära sig olika tekniker och samtidigt samtala om vilken av teknikerna eleven bör välja för att nå bästa hållbarhet. En annan lärare synliggjorde under pågående process hur en elev skulle lägga mer tid på att tova för att figuren skulle bli mer genomarbetad och hållbar. Elever ger ett exempel på en plånbok i läder som de tillverkat i ämnet slöjd och som blivit användbar i vardagen. Eleverna berättar i intervjuer att om det blir fel under ett moment i tillverkningen av ett slöjdföremål så kan lärare alltid hitta lösningar och ge tips och alternativ till hur eleven kan komma vidare, utan att behöva kassera material.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna sällan får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna i materialinriktningen trä och metall få tillfällen till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Elever berättar i intervju att de inte i någon större utsträckning har fått reflektera över olika metoder i det egna arbetet eller mer än undantagsvis fått jämföra olika material utifrån kvalitet och påverkan på miljö. Både elever och lärare uppger att eleverna i materialinriktning trä och metall sällan får reflektera över hållbara alternativ och att hållbarhet i liten utsträckning är en del av lärares undervisning. Samtidigt finns exempel på ett arbetsområde där eleverna använder spillbitar i trä och konstruerar robotar. Men i övrigt är produkterna inte utvalda utifrån ett hållbarhetsperspektiv uppger en lärare. Elever berättar i intervju att de har ett resurshushållningsperspektiv, genom att klippa och såga så att spillet minimeras. En lärare i materialinriktningen textil uppger att eleverna arbetat med återbruk av jeans och i samband med det undervisats om jeans miljöpåverkan och omfattande vattenförbrukning. I intervju ger flera elever exempel på hur de använder sina kunskaper gällande resurshushållning såsom att de kan sy på symaskin och därför kan laga föremål hemma. Under en av Skolinspektionens observationer kommer en elev in och lagar ett plagg vilket flera lärare uppmuntrar till i mån av tid.

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge alla elever en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilen betydelse för hälsan, miljön och samhället.⁴ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken utsträckning eleverna får en undervisning som fördjupar elevers kunskaper om material ur ett hållbarhetsperspektiv. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials ursprung och hur dessa framställs och transporteras kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om hur olika material påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Utforma en undervisning så att alla elever får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder och material för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. "Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling" utgör även en del av det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet

⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna i materialinriktningen trä och metall endast vid få tillfällen ges möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Vidare ges eleverna begränsade möjligheter att göra egna val av metoder och material utifrån resurshushållning. Genom att lärare utformar undervisningen i båda materialinriktningarna så att eleverna regelbundet får reflektera över hållbarhet i arbetsprocess och resultat samt möjlighet att därefter själva välja metod kopplat till hållbarhet utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att alla elever i den egna slöjdprocessen medvetet kan välja hur de kan använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön. Ge även eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

⁶ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts i undervisningen och att elever får möjlighet att pröva materials kombinationsmöjligheter med varandra.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger i intervju att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis under årskurs 8 och 9 samt att flickor och pojkar fördelas mellan slöjdgrupperna. Lärare uppger i intervju att de beskriver för eleverna syftet med de båda materialinriktningar som slöjdämnet omfattar. Exempelvis berättar lärarna för eleverna att hantverksyrken är viktiga och att om en elev skulle vilja arbeta som kirurg kan det vara bra att öva finmotorik genom att sy. Lärare och elever uppger i intervjuer att både flickor och pojkar fått möjlighet att arbeta med en kombination av material då eleverna tillverkat en tavla, ramen gjordes i materialinriktningen trä och metall medan motivet broderades inom materialinriktningen textil.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna sällan lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar kring kvinnligt och manligt eller utmanar eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. Av intervjuer med elever framkommer att det inte förs samtal om föreställningar och normer i slöjdundervisningen, men att det ibland kommer upp frågor om gymnasieval när elever funderar på att välja el- eller byggprogrammen. Lärare uppger i intervju att det inte finns ett behov av ett

jämställdhetsarbete och rektorn uppger i intervju att hen ser en risk med att uppmärksamma skillnader mellan flickor och pojkar eftersom det riskerar att befästa könsstereotypa föreställningar. Lärare beskriver att de tar upp frågor om normer och könsroller endast på förekommen anledning i elevgrupperna. En lärare uppger att hen uppmärksammat att det finns en jargong i vissa elevgrupper där pojkar kan kommentera stickning och virkning och påstå att det är något för tanter samt att eleverna väljer olika färger utifrån könsstereotypa föreställningar så som rosa för flickor och blått för pojkar. Dessutom uppger en lärare att det verkar mer accepterat bland eleverna att flickor väljer materialinriktningen trä och metall än att pojkar väljer materialinriktningen textil. Elever berättar i intervjuer att det kan se lite olika ut hur eleverna är placerade i slöjdsalarna, och i vissa elevgrupper finns en tydlig uppdelning mellan flickor och pojkar. Eleverna uppger dock att de inte upplever att de blir bemötta på olika sätt utifrån könstillhörighet utan att lärarna bemöter flickor och pojkar på samma sätt.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 4

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁷

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplade till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de

⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare medvetet och löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁸

På Skolinspektionens vägnar

X Sofia Granberg

Beslutsfattare
Signerat av: Sofia Granberg

X Malin Hennius

Föredragande
Signerat av: Malin Hennius

I handläggningen av ärendet har även utredare Åsa Pleiner och utredare Roger Persson deltagit i arbete.

⁸ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-03-27

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Västra skolan den 12 februari 2026. Besöket genomfördes av utredarna Åsa Pleiner och Malin Hennius.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går 470 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁹

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹⁰ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹¹

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹²

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹³

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹⁴ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁹ 26 kap. 20 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 4 § skollagen.

¹¹ 1 kap. 5 § skollagen.

¹² 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁴ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁵

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁶

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁵ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁶ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁷

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁸

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁹

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.²⁰

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁹ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

²⁰ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²¹

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²²

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²³ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²⁴ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁵

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

²¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²² Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²³ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁴ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁵ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁶

²⁶ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.